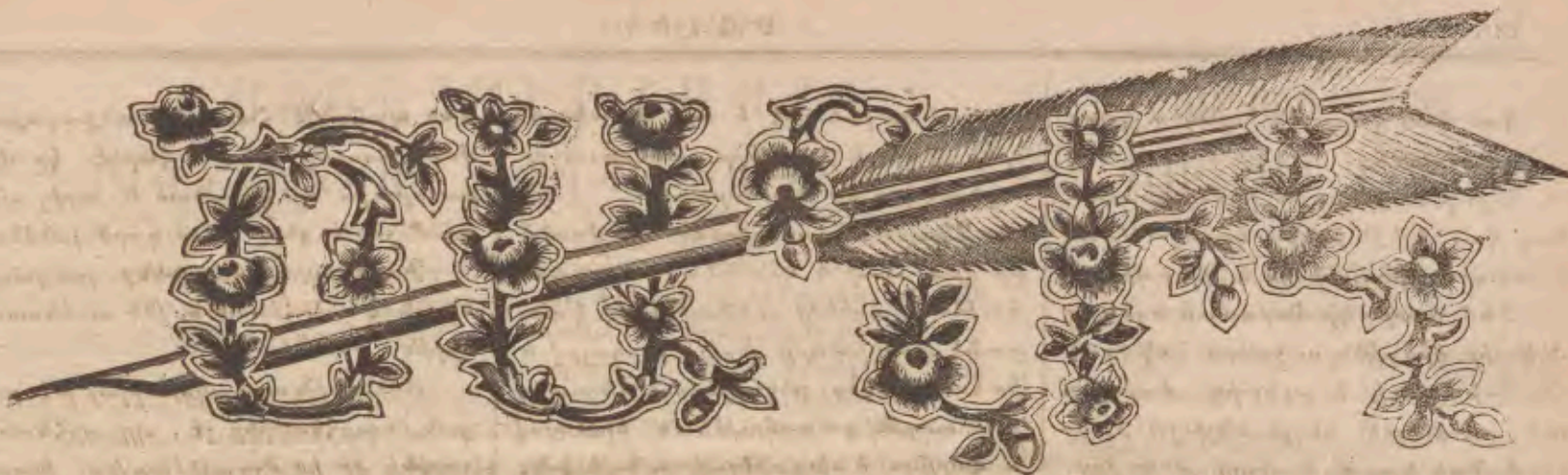

40 ՓԱՐԱ

ՀԱՆԴԵՍ
ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ԱՌԶԵՍԱԻՈՐԱԾ ԱՌԹԻԻ

ՓԱՐԱ 40

ԾԱՂԻԿ շաբաթը երկու անգամ կը հրատարակուի Զորեհաբրի եւ Շաբաթ օրերն: — Տարեկան բաժանորդագրութեան գինն է 90 դր. արծաթ: — Վեցամսեայն 50. — Գաւառաց համար 115 դր. Վեցամսեայ 60. — Նամուսցման տողը 5 դր:

Որ եւ է նամակ կամ գրութիւն պէտք է ուղղել: Առ Արսեմաշէր եւ Տեօփէն Անտոն Սափեան, Էսկի Զապրիյէ ճատտէսի Նշան Է.Ֆ. Պէրպէրեանի Տպարանն: Խմբագրութեան յանձնուած գրութիւնքն եւ չեն տրուիր:

ԹԻԻ 252 Գ. ՏԱՐԻ

1889

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 30 ՇԱԲԱԹ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ազգային տեսութիւն. — Խնդիր Բերայի գերեզմանատան. — Ազգային լուրեր. — Գիւղէ վերադարձ. — Կանանց խօսակցութիւն. — Ասկէ անկէ. — Այլ և այլ. — Առակ (չինական) ու պանիր. — Լաղըրտը աղնայան իւէրի կէտին. — Տիկին Բանդալոն (վիպասանութիւն):

ԱԶԳԱՅԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԱՐՀԵՍՏԻՑ ԵՒ ԱՐՀԵՍՏԱԻՈՐԱԾ ԱՌԹԻԻ

Դ.

Արհեստք ինքնին գոյութիւն ունեցած չեն, այլ մարդկային միտքն հրնարած է զայնս, երբ պէտքն ու հարկ երեւան եկած ու շատցած են:

Արհեստք — արհեստք — ի սկզբան խիստ տնայ և անկատար վիճակի մէջ էին, բայց մարդկային ճարտարամտութիւնն զհետ եղած է զանոնք հետզհետէ իրենց նախնական վիճակէն հանելու, կատարելագործելու, աղնուացնելու և բարձրացնելու:

Չմոռնանք աւելցնել այս պայմանաց վրայ նաեւ դործն ածան հանելու պէտքը, զոր մրցում կոչուած բանըն յառաջ բերած է:

Այսպէս, դործ մը ընտիր և միանգամայն ածան հանելը արհեստաւորութեան անհրաժեշտ պայման դարձած է. ուստի և իբր սկզբունք ընդունուած է սա թէ՛ շահը մաքուր, վայելուչ և ածան հանելուն ու շատ վաճառելուն մէջ է:

Ըստ այս սկզբունքի՝ արհեստաւորք պարտին ըլլալ ջանասէր, աշխատաւոր, գործն հետզհետէ կատարելագործելու և աղնուացնելու հետամուտ, տնտեսագէտ և չմոխր:

Կը պատմուի թէ հին ժամանակներ՝ այսինքն, ասկէ տակաւին մինչեւ 40—50 տարի առաջ, արհեստաւորի մեծ ամօթ է եղեր որ օր մը կամ աւելի խանութը գոց պահէ. առաւօտուն ուշ երթայ, իրիկունը կանուխ դառնայ, լոգանթան հաց ուտէ, խաւրէ, այսինքն, լուր օր զուարճութեան երթայ և իրիկուններն իր բէթին համար 2—3 ղշ ծախք ընէ մէխանէի կամ գաղինոյի մէջ նստելով:

Իրիկունները խանութը շուկայի դրան հետ գոցելէ և՛ իր տանը պէտքերը բուն տեղէն աղէկ և ածան տնտեսկէ առնելէ յետոյ՝ արհեստաւորք կերթայ սուրճ կը խմէ եղեր՝ որ եօզման բանքէն կը կոչուի և երբեմն ալ ոտքի վրայ 1—2 հատ կոնծելէ յետոյ՝ — այս

ալ ոչ ընդհանրապէս — տուն կ'երթայ, չէնք շնորհք հացը կուտէ, աղօթքը կ'ընէ և ժամանակին կը հանգչի եղեր առաւօտուն կանուխ երթելու, և եկեղեցի երթալէ և հոն Աստուծոյ օրհնութիւնը խնդրելէ. ետք՝ շուկային դրան բացուելուն հետ — եթէ շուկայի մէջ է — խանութը կը բանայ և մինչեւ իրիկուն իրեն գործովը կ'կրաղի եղեր:

Հագածնին ալ պարզ, վայելուչ՝ այլ դիմացկուն պիտի ըլլար՝ ոտքի ամանը գոնէ տարի մը դիմանալու պայմանաւ:

Շաբաթ իրիկունները միայն, ճաշէ յետոյ՝ իրարու այցելութեան կ'երթան եղեր «կամայէ կամ ի՛նչ էլ» խաղալով ժամանակ անցունելու, և այն ալ ոչ երբէք դրամով, և կիրակէ օրերն ալ Ս Պատարագ տեսնելէ ու քարոզ լըսելէ յետոյ՝ տուն կ'երթան, ճաշերնին կ'ընեն և եթէ օգը ներէ՝ տղաքնին իրենց հետ առնելով բացօդեայ տեղեր պտտելու կ'երթան եղեր շաբթուան աշխատութիւններէ հանգչելու և կադդուրուելու համար:

Առտնին կեանքերնին ալ շատ պարզ ու շատ համեստ է եղեր:

Սեղանին կերակուրը պիտի ըլլայ եղեր ընդհանրապէս մէկ տեսակ՝ բայց անդարար, կամ առաւաւելն՝ երկու տեսակ, եթէ հիւր պատահի:

Տան կահ կարասին նոյնպէս պարզ այլ դիմացկուն :

Նոյնպէս, իրենց ու իրենց ընտանեաց հազներէն իրենց կարողութեան և աստիճանին չափովն է եղեր միշտ :

Մեծ ամօթ կը համարուի եղեր որ մէկն իր վիճակին ու չափին հակառակ հագուի ոգուի և աւելորդ ծախքեր ընէ, որովհետեւ ընողն անշուշտ ծաղր ու ծանակ կ'ըլլայ և մարդ անոր վրատահութիւն չընէր եղեր, այսինքն, ի հարկին՝ ոչ փոխ ստակ և ոչ ալ ապառիկ սպրանք կուտան եղեր :

Տիկնայք ալ ցերեկները տան պէտքերը հագալէ և սպասարկութիւնն ընելէ ետք՝ մնացած ժամանակին դուրսի գործ ընելով կ'անցունեն և շատ անգամ իրենց վերաբերեալ պէտքերն իրենք կը մատակարարեն եղեր իրենց աշխատութեան արդիւնքովը, և կամ օդ, մատնի, ժամացոյց կը գնեն և կամ հետզհետէ ապահով տեղ մը շահու կը դնեն եղեր :

Սրհետաւորք այսպէս իրենց աշխատասիրութեամբն և խնայասիրութեամբը—չմոռնանք նաեւ Աստուծոյ օրհնութեամբը—հանգիստ և կանոնաւոր կեանք կ'անցունեն և իրենց աւելցուցած ստակովը տուն և խանութ կ'առնեն եղեր :

Ծերունիք կը պատմեն թէ շատ մեծ ամօթ բան է եղեր որ երիտասարդ մը սրճարան երթայ, նստի, սիկար և սուրճ խմէ ու ժամանակ անցունէ :

Իսկ սրճարաններու մէջ խաղ խաղալը գրեթէ բոլորովին անծանօթ գաղափար մ'է եղեր :

Ահա այս է եղեր հին ժամանակներ Հայ-արհեստավորին կեանքը՝ այսինքն, աշխատութիւն, գործունէութիւն, յառաջդիմութիւն, կրօնասիրութիւն, բարեպաշտութիւն, անկեղծութիւն, չափաւորութիւն, պատկառանք և խնայողութիւն :

Կրնայ ըսուիլ թէ տրդի կեանքը շարունակութիւնն է հնոյն :

Ո՛րչափ ահագին տարբերութիւն :

Դպրոցէ գեւ նոր դուրս ելլող երէկուան տղան կը տեսնես որ շահելու ճանքան տակաւին չսորված՝ ձեռքը աւելորդ ծախքեր ընելու վարժեցուցած է. կրօնասիրութեան և Աստուածապաշտութեան հետքը կամ շատ քիչ կը տեսնուի կամ ոչ. եկեղեցի քիչ

անգամ կը յաճախէ և այն ալ ակում օրեր միայն և կամ երբ համբաւաւոր եպիսկոպոս մը պատարագէ :

Ձեռքն անցած դրամը կը վատնէ իր վրայ ոչ ոքի և զբօսանաց ու զուարճութեան համար ու ժամանակը կ'անցունէ կազինօները խաղ խաղալով և իր հասակակից ընկերներուն հետ ասդին անդին զուարճութեան երթալով և հարկաւ ծախք ընելով, ունան կոնծելով տակաւին իւր գեռատի տարիքին մէջ :

Երբ այսպէս կը տեսնես երէկի տղան որ ծոյլ է, հոգ չընէր իր ճիւղը մշակելու, սորվելու, կատարելագործելու, ազնուացնելու և անուն ու համբաւ շահելու և ընդհակառակը՝ իր քրմահաճոյքը գոհացնելու տուած է ինքզինք և կը վարժուի մոլութեան, այս պարագայի մէջ արհեստն ինչ ընէ, կրնայ ըսուիլ թէ յանցանքը արհեստին է :

Նոյնպէս, երբ տեսնես սափրիչ մը, որ անմաքուր է վրան գլուխը՝ Բեթները և խանութը, ի հարկէ չես ուզեր մտնալ հոն ու ածլուիլ, և երբ այդ մարդը իր անմաքուրութեանը պատճառաւ յաճախորդ չունենայ, արդասութիւնն է արհամարել սափրչութիւնը և նկատել զայն իբր անկեալ արհեստի կը հարցնենք. որո՞ւն է յանցանքը, սափրչութեան, թէ ածլողին :

Ի հարկէ իրեն է, որ իր անմաքութեանը պատճառաւ յաճախորդ չունենար կամ շատ քիչ :

Կամ երբ երթաս կազինօ մը ուր նուազ մաքրութիւն կը տիրէ և սիկառը վառելու համար քանի մը անգամ կրկնելէ յետոյ՝ հազիւ կրակ մը կը բերուի և կամ բերուած սուրճին մէջէն ճանճ կամ ուրիշ բան ելլայ, կուզես վերստին հոն երթալ. հարկաւ ո՛չ :

Դարձեալ կը հարցնենք. որո՞ւն է յանցանքը, յաճախորդին, թէ զբոսաբանի պաշտօնէից անմաքութեան, անփութութեան և անուշադրութեան ըրաբել :

Տարակոյս չկայ թէ վերջնոցն է :

Կամ չիլիկիլի, տօղրամաճիկ, թէրզիկ, խունտուռաճիկ կամ ուրիշ արհեստավորի գործ մը յանձնարարես և տեսնես որ շաքաթներով և գուցէ ա՛միսներով ուշացնէ, խաղցնէ, ուզածիդ նման չչինէ, սակարկութենէդ աւելի

բան պահանջէ, հայհոյէ և անքաղաքավորութիւն խօսքեր ընէ, ի հարկէ կը վերադարձուի, կը վշտանաս և ուրիշ անգամ չես ուզեր անոր գործ յանձնալ :

Դարձեալ կը հարցնենք, յանցանքը որո՞ւն է. արհեստին, թէ արհեստավորին :

Ամենեւին տարակոյս չկայ թէ յանցանքն արհեստինը չէ, այլ արհեստավորին, որ իր ծուլութեամբը, խաբէութեամբը, անճշդապահութեամբ, անկանոնութեամբն և անքաղաքավորի վարմունքներովը կը ցրուէ իր յաճախորդները և երբ այսպէս անունը տարածուի. ի հարկէ մարդ իր քովը չերթար, և ինք ալ իր ըրածներուն պտուղը կը քաղէ :

Թուրքին առածը կըսէ՝ «հէր օն մատըղըն հէլպէթ պիր սէպէպի վար» :

Անշուշտ շատ տրամաբանական կ'ըլլայ և ճշմարտութիւնը կը գտնենք եթէ արհեստներու կամ արհեստագործութեան վրայ փոխանակ նախապաշարմամբ նայելու՝ մտնենք խորերը, քննենք բուն պատճառները և հասուրլլանք թէ արհեստք ստուգիւ մեռեալ վիճակի մէջ կը գտնուին, թէ գործողին—յարգելով միշտ բացառութիւնները—բարուց, վարմանց, ընթացից և գործառնութեան մէջ սրբագործութեան կարօտ փոփոխութիւններ ու պայմաններ մտած, և ապսկանուած ու վատթարացած են :

Մարդ եթէ քիչ մը ուշադրութիւն դարձնէ, բնաւ դժուարութիւն պիտի չկրէ համոզուելու թէ՛ պակասութիւնը գործողին է և ոչ արհեստին, պակասութիւն, որու պատճառները ակնհայտ են և զորս կը կարծենք թէ ըստ կարելւոյն բացասորեցինք մեր այս յօդուածի մէջ :

Քննութիւնն եթէ մեր ըսածին հակառակ արդիւնք յառաջ բերէ, յայնժամ պէտք պիտի ըլլայ ընդունիլ թէ արհեստք մեռեալ վիճակի մէջ են աստ. բայց, երբ կը տեսնենք միեւնոյն արհեստից հետեւողներէ ոմանք միայն որ կը գանգատին իրենց վիճակէն, իսկ մեծագոյն մասը իր ապրուստը կը հայթայթէ նոյն արհեստով, բնականաբար կը հետեւի թէ արհեստը գեռ կայ, կը բանի և գանգատողներ փոխանակ արհեստէն գանգատելու՝ պէտք է որ բուն իսկ իրենք իրենցմէ գանգատին

և պատճառը իրենց ծուլութեան, ապիկարութեան, անկարգ վարույց, բարուց, անհշտապահութեան, անմաք-րասիրութեան, զեղիութեան և անքաղաքավարի վարմունքին մէջ փնտռեն:

Հսինք և դարձեալ կը կրկնենք թէ՛ արհեստը՝ գործը չէ որ զմարդ կը բարձրացնէ, այլ մարդն է որ գործը, արհեստը կը բարձրացնէ:

Մ. ԳԱՓԱՄԱՆԻՆ

Խ Ն Դ Ի Բ

ԲԵՐԱՅԻ ԳԵՐԵԶՄԱՆԱՏԱՆ

Մէծմուսայր-Հաւաստիս անուն թեր-թըն այս խնդրոյ նկատմամբ իւր չորեքշաբթի աւուր թուով — 10-12 օր յետոյ—հետեւեալը կը գրէ, որ կէս պաշտօնական լինելու հանգամանքն ունի: Արտատպելով զայս յօդուած՝ կը փութամք յարեւ նաեւ մեր դիտողութիւնները:

«Պիր գաչ կիւն էվվել Փունջ վէ անտէն նագլէն Արեւելք վէ ճէրիտէ-յի Շարդիեէ զաղէթալարը, Բաթրիգ-խանէմիզ թարաֆընտան Պէյօղլունտա միւշթէրէքէն գուլլանըմըլ օլան աթիգ-գապրիսթան հագգընտա թէսարրուֆ մէսէլէսի մէյտանա դօնուլմուշ օլտու-ղունտան պահալա, պունըն՝ պէյհուտէ եէրէ չալըլըմագտան վէ էրմէնի բաթ-րիգխանէսինի կիւճէնտիրմէքտէն ի-պարէթ օլտուղունու եազմըլլար իտի:

Իշին նէթիճէսի՝ Փունջ զաղէթա-սըյլա տիկէր իքի զաղէթատա միւն-տէրիճ մուհաքէմէեէ միւթէալիգ օլ-մանըպ, սահիպի միւլք հիւքիւմէթի Սէնիյեեէէ ալիտ օլաուղու տէրքեար, վէ էրմէնի Բաթրիգխանէսինի կիւճէն տիրմէք մատտէսինէ կէլինճէ, հէր ճէ-մաաթ քէնտի հուգուգընը մէշրու եօլ-տա միւտաֆաա իթմէք հագգընտ նայիլ օլտուղունտան, պու հագգըն իսթիմալինտէն հիշ պիր քիմսէնին կիւ-ճէնմէսինէ մահէլլ վէրլիմէգ օլտուղու պէտիհի տիր: Մա մաֆիհ մէգքիւր գապրիսթանտա ճէմաաթըմըլն տէր-քեար օլան հուգուգը հագգընտա էվ-վէլ ու ախըր պիր գաչ տէֆա տօղ-րուտան տօղրու Բաթրիգխանէմիզտէն էրմէնի Բաթրիգխանէսինէ վագը օլան միւրաճաաթա բէտտ իլէ ճէվապ վի-

րիւմիշ օլտուղու ճիւմէնին մալիւմիւ տիր: Պունուկա պէրապէր, պիր ա-րալըգ գապրիսթանը մէգքիւրտէ պիւ-յիւք պիր մէքթէպ ինչաաթ թասալ-վուրու վէ պու մէքթէպէ էրմէնի-գա-թօլիք ճէմաաթընն տախի հագգը թասարրուֆա նիսպէթէն չակիրտան կէօնտէրմէկէ հագգը օլաճաղը մատ-տէսինին՝ պունտան պէշ օն սէնէ էվ-վէլ էրմէնի միլլէթի միւթէպէրանը մի-եանընտա թէքէվիւն իթմիշ օլտուղու տախի տէրիւթըր օլունուր: Փագաթ իքի Բաթրիգխանէ միեանրնտա գապ-րիսթանը մէգքիւր թէսարրուֆը մատ-տէսի հագգընտա գաթիէն իթթիֆագ հասըլ օլմատըգճա, հիշ պիր ինչաաթա մուվաֆֆագ օլունամաեաճաղը տախի աշիքեար տըր, Եիւզ օթուգ պին զիրա միգտարի վասի պիր մահէլլտէն միւ-լէթճէ բէք յօգ իսթիֆատէ օլունա-պիլէճէկինտէն, պու կիւնէ տէկին հալլ օլունամամըլ պիր մէսէլէնին նիզամէն հալլ օլունմասը իլէ իքի թարաֆ ճէ-մաաթընտ տախի պիւլիւք պիր ֆայի-տէ հուսուլէ կէլէպիլէճէկի հալտէ, էրմէնի Բաթրիգխանէսինին կիւճէնմէ-սինէ նէտէն տօլայը սէպէպիյեթի վիրիւմիշ օլտուղու անլաշըլամաեօր, միւ-լէթ իշլէրինտէ թարաֆէն պէյնինտէ իթթիֆագ օլունմասը արղու օլուն-տուղու, վէ պու իթթիֆագտան մա-ղարաթ կէօրիլէմէեիպ, մէնֆաաթ կէօրիլէճէկի կիպի, պու գապրիսթան իշինտէ տախի թարաֆէյն պէյնինտէ իթթիֆագ հուսուլի հագգըլէթէն ար-ղու օլունուր:»

Մեր դիտողութիւնը.—Մաղիկի աղ-նիւ Ընթերցողաց հետաքրքրութիւնը յագեցնելու համար կը բաւականանաք արտատպելով միայն Մէծմուսայր-Հա-ւաստիս իշեալ յօդուածն՝ առանց մեր կողմէ դիտողութիւն աւելցնելու, վասն զի իւր պաշտպանին կրտած դատին ի նպաստ ստանձնած ջատագովութիւնն և մէջ բերած փաստեր այնքան տկար և անզօր են, զորս հերքելու բնաւ հարկ չենք զգար:

Միայն սաչափը կ'տւեցնենք թէ ի վաղուց հետէ Օսմանեան տէրու-թենէ հաստատեալ օրինաց տրամադ-րութեան համաձայն Ազգին մէջէն երբ մաս մը բաժնուի ամբողջութենէն և յարի սերիշ կրօնի, նոյն բաժանեալ մասը բնաւ իրաւունք չունի որ և է բաժին պահանջելու ընդհանուր Ազ-գին սեփականութիւններէ:

Մեր Ազգային Պատրիարքարանն ի հարկէ հաղորդած և ներկայացուցած է այս խնդրոյ մասին իւր տեսութիւնն: Ներ առ Բ. Դուռն, որ անշուշտ ար-դարութեամբ պիտի վճռէ զինդիրը:

Ուստի, չենք կարծեր թէ տեղի կենայ յուզուելու:

Մ. Գ.

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը թէ-պէտ տակաւին տկար է անձնապէս, բայց շաբաթը գոնէ 3—4 օր կը յա-ճախէ ի Պատրիարքարան և կ'զբաղի իւր պաշտօնին վերաբերեալ գործերով:

—Եկեղեցական Համագումար ժո-ղովն այս չորեքշաբթի օր եւս ինիստ հրաւիրուած էր Ռուսմանիոյ ամուսնա-կան ինչ ինչ խնդրոց կարգադրման համար, բայց մեծամասնութիւն չու-նեցաւ:

—Կրօն, և Դադ. ժողովներն օրի-նաւորապէս կը շարունակեն իւրեանց շաբաթական նիստեր և անձնուիրա-բար կ'զբաղին իւրեանց իրաւասութեան վերաբերեալ խնդրոց կարգադրու-թեամբ:

—Այսօր Պատր. Փոխանորդ իւ-թիւճեան Գեր. Տ. Դէորգ Մ. վար-դապետի անուան սարեգարձն է, բայց Ն. Դերապատուութեան ծանօթ հի-ւանդութեան պատճառաւ ի Պատ-րիարքարան իւր պաշտօնատեղին պաշ-տօնական ընդունելութիւն տեղի չու-նեցաւ:

—Աղնուա. Յովհաննէս Էֆէնտի Էսաբեան իւր զբաղմանց պատճառաւ Գաղ. ժողովոյ անդակցութենէ հրա-ժարական տուած է:

—Վերակազմեալ Ուսումն. խոր-հուրդն իւր այս չորեքշաբթի աւուր նստին մէջ հետեւեալ կերպիւ կազմած է իւր դիւանը՝ Աղնուա. Տօթթ. Յ. Թիրեաքեան էֆ. Ատենապետ և Ազ-նուա. Տրդատ պէյ Տատեան Ատենա-դպիր:

Տնտես. խորհրդոյ նորընտիր ան-դամներէ Մեծ. Մագպուլեան Համ-բարձում և Սէթեան Միհրան Էֆէնտիք հրաժարական տուեր են:

—Նոյնպէս, Դատաստ. խորհրդոյ

նորընտիր անդամներէն թիրեաքեան Մեծ. Կարապետ էֆէնտի հրաժարական տուեր է :

—Արմաշու վանուց մատակարարութեան Տեսուչ Բարթողիմէոսեան Գեր. Տ. Ներսէս Մ. վարդապետ որ մի քանի օրէ աստ կը գտնուի վանուց այս տարուան հաշիւները ներկայացուցեր է այս չորեքշաբթի օր գումարեալ Պատ. Խնամակալութեան, որ քննութեան առած է :

—Երէկ առաւօտ ի Խորհրդարան Ղալաթիոյ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր նախագահութեամբ նախ Քաղ. և յետոյ Խառն ժողովն ի նիստ գումարեցան և զբաղեցան կարեւոր խնդրովք :

—Երեսուդէմայ Պատրիարք Ամեն. Տ. Յարութիւն Սրբազան մի օրհնութեան գրով շնորհաւորած է զնորընտիր Քաղ. ժողով և յաջողութիւն մաղթած : Այս վերջինն եւս ուղղելով մի պաշտօնագիր առ Ն. Ամենապատուութիւն յայտնած է իւր ջերմ շնորհակալութիւնը :

—Սամաթիոյ աղգայինք երէկ Խառն ժողովոյ մի հանրագիր մատուցին, յորում կը խնդրեն որպէս զի Պալատը զերեզմանատան մէջ օտարադաւան ազգայնոց կողմէ թաղումն արգելուի ապագային մէջ խնդիր չծագելու համար : որ շատ անգամ տեղի կունենայ մեր մարդասիրական թողութեան :

Ինչպէս յայտնի է, Գեր. Աղարեան այս բանի մի նոր օրինակը կուտայ այս օրեր :

ԳԻՒՂԷ ՎԵՐԱԴԱՐՁ

(ՎԵՐԶԵՆԵ ԼՈՒՆ)

Երկինքը պարզ ու կապոյտ է, դաշտերն ու ծառերը չքնադ երեւոյթ կը պարզեն, ծաղկունք իրենց քաղցրաբոյր հոտերը կը սփռեն ի զմայում և իշխայելում մարդ. արարածոց, մէկ խօսքով՝ բնութիւնը նոր կեանք և կենդանութիւն ստացած է :

Մայիս ամսոյ մէջ ենք, ամիսներու թագուհին. մարդ ունենալով հանդերձ հազարումէկ մտածումներ, բայց և այնպէս սիրտն ուրախ զուարթ է,

կը խայտայ, կը հրճուի ի տես բնութեան հրաշալեայ՝ ոյց հրապուրելի ազդեցութեան ներքեւ մարդ կարծես պահ մը կը մոռնայ իւր վիշտն ու տրտալութիւնը մտածումներ և կ'ըզայ այնպէս որ գարունն իր հետ կը բերէ նաեւ նիւթական բարօրութիւն :

Հէ՛ք մահկանացուներ. —ի՛նչ շուտ ալ կը մոռնան տհաճելի եղանակին ցրտաշունչ օրերը, որ թուի թէ ալ եւս դարձ պիտի չունենան. բայց դարունը՝ չքնադ մայիսը կ'անցնի. ամառը կ'երթայ և ահա դարձեալ ձմեռը, սառնամանիք կը յաջորդեն :

Այս է բնութեան օրէնքը, օրէնք, որում կը հպատակին ծաղկունք, դաշտեր, ծառեր, տուններ և ամենայն ինչ, բայց . . . միայն մարդն է — անշուշտ բացառաբար — որ չուզեր չափ ու սահման դնել իր գործոցն : Եւ ընթացից, որով իր կենաց մեծագոյն օրերը կ'անցունէ վշտօք, տառապանքներով և հազարումէկ դառն մտածումներով :

Կը տեսնե՞ս սա մարդը. դեռ 40ը չ'իայ, բայց դիտողը պիտի կարծէ անշուշտ թէ 60ին ձեռք նետած է. կորաքամակ, մազերն ու պեխերը ճերմկած և իր դիրքը բոլորովին նման է տարիքը առած մարդու՝ որ յալեւորութիւն կը մտնէ :

Տե՛ս նաեւ սա երիտասարդը. տարիքն հաղիւ 30 կայ, բայց քառասունն անցած չերեւնա՞ր. խեղճ տղայ. ոչ զուարթութիւնը մնացեր է և ոչ առօրգութիւնը :

Արդեօք բարոյակա՞ն, ֆիզիկական թէ նիւթական հիւսնդութիւն ունի :

Մին կամ միւսը, դուցէ երեք պատճառները միանգամայն, բայց ընդհանրապէս նիւթականն է որ կը ճնշէ դմարդ, որ եթէ չգիտնայ իր հաշիւը և եթէ — մանաւանդ արհեստաւոր է — խնայողութիւն, կը մարի, այսինքն, բուսուկան բոլորովին շաշըրմիշ կ'ընէ. որով եթէ երիտասարդ է, տարիքը առածի կերպարանք կ'առնէ. ծեր կ'երեւայ, և եթէ տարիքը առած է, ալեւորէ չտարբերի :

Քիչ մ'ալ թողլով այս Խորհրդածութիւնները՝ պտոյտ մը կատարենք գիւղերը :

ՏԵՍԱՐԱՆՆ Է ՍԱՐԸՅԱՐ

Ամրակում աղա, հիշ չես ըսեր օր Բուբուլիկը, մաշալա՜, քրք պին մաշալա՜, օր օրի վրայ կը դնէ կոր. հոս դալէն պէրի կը շտկուի կոր. հէքիմին իլաճները ձգեց. իշտահը աղէկ է. քունը տեղն է, իլլէմ կը պտըտի կորնէ վրան ֆէրահուլիւն մը կուգայ կոր :

—Շատ աղէկ, շատ աղէկ :

—Երէկ իրինկուն քովիններուն հետ Ծըւրլտախ կտցինք, չէքէր աւին, էս ալ ֆըստրիս կ'առնէի կոր, փարան կէնէ իրենք տուին, խաղվէին փարան կուտայի կոր, մէկ թիւրլիւ թող չը տուին. դուք տահա նոր էկաք, մեզի միսաֆիր կը սեպուիք. ըսին. ամօթով մնալու չէ ես քովերին, օր մըն ալ ես պիտի տալէթ ընեմ, ամա տես. նա՛ս, ինչ ճանլար ճանը թախ ըմէն, աօղըուսու բէք հաղ իրի :

—Առ հեղու ալ դուն տալէթ ըրէ ամա, նայէ քի ուրիշ անգամ նէ տուն տալէթ ընես նէ անոնք, գէրէ, մալիմա, օրթալըխին հալը գէշ է :

—Աման Ամբակում աղա, արեւդ սիրեմ. դուն աղէկ դիտես քի մենք հալէ չհասկցող պոյերէ չենք :

—Հա, գիտեմ ամա, քիչ մը եվէլօք խտրելի տալմանմիշ ըլլանք. զէրէ մալը մեզի բուպ պակաս էղաւ, աս տեղը կուտուսու խարաղաճ շատ կայ, հետերնիդ քիչ մը պանիր հաց կամ սէյիւշ առէք, թըրքա թըրքա սանկ թէփէն էլէք. տեսարանը աղւոր, տեղը աղւոր. նայէ նայածիդ խըտար, ծով ցամաք առջեւնիդ, իշտէ հոն նստեցէք, կերէք, էլլէնմիշ էղէք. քիչ մըն ալ կուգէք նէ պտտեցէք, փարա փուլ չուզեր :

—Հոն ալ կերթանք. ան չէ ամա, մարդ, քուրերդ ե՛րբ պիտի տալէթ ընես :

—Ի՛նչ կայ. հարսնիք ունինք :

—Հարսնիք չէ ամա, կիւճէնմիշ կըլլան, հէմտէ ետիլ իս մահանայ կընեն քի հարսը չուզից :

Մ. Գ.

(Շարունակելի)

ԿԱՆԱՆՅ ԽՕՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

(Վերջին Բաժին)

Բարի լուս, Շողիկ տուտու :

— Ասածուծու պարին, ես վրում, պարիտ շատնայ, հազար պարին վրատ կայ, աղուր տղաս, ինտոր էս, քէ-ֆըդ աղէկ է, պոյըտ պոյըդ սիրեմ, սէլվի ֆիտանի կլմանիս :

— Գոհութիւն Ասածուծոյ, խաթրըդ կը հարցունենք :

— Օխճ ըլլատ, տուտու հանըմը ինտոր է :

— Աղէկ ըսինտ, մախսուս բարեւ կընէ, խաթրըդ կը հարցունէ :

— Խորիդ պէրոյը օխճ ըլլայ :

— Թիւթիւն չեմ խմեր քի քեզի իզրամ ընեմ, սիկառա չինէ, քա ախճիկ, տա մանկալը իլէնխաղվէին թախըմը պեր :

— Շատ իրիճա կընեմ, ինծի խաղվէ մեքեր, հիմա խմեր էմ :

— Մեղաեասծուծու, գայէր մէկ աճի խաղվէ մըն ալ պիտի չէփէի, հայտէ քա թէզ ըրէ, Ամբամբիտ աղային հետ սապահ սէֆասի մը ընենք :

— Քա տուտու, մանկալին մէջը կրակ չէ մնացեր :

— Մըսի վրատ քի տուն ալ մարդէս, չարչարուի երկու քէօմիւր տիր տէ քէօրիւկով փչէ :

— Քէօրիւկը վուր է :

— Հէմէն երկու աչկիտ պէպէքը քէօնա տէ, ճըղիկ ճըղիկ կոտորիս, քէօրիւկին տեղը չիյտեմ կոր :

— Դէլ մըսեր, Շողիկ տուտու, խըրս մեղար, ճահիլ է :

— Սրեւուտ օրերուտ կոտորիմ, օրթտի, ասոր խըտարները պաս պաշաղի տուն տեղ կը տառցունեն կոր. պոյը պոյիս հասեր է :

— Քա ինչու կը պոռաս, իշտէ քէօրիւկը չի գայ :

— Վա՛յ կուխուտ տէ վայ արեւուտ, էլլամ էս նայիմ. (կեյլայ) քա իրաւ էս էղեր, ախճիկ. չար սատանայ, աճապա վոր քէօշէն է :

— Ակորճանը երէկ առտու շինելու տարաւ ամա, ալլահալէմ քի տահա չի պերաւ :

— Քա իրաւ աղէկ ըսիր, արեւուտ կոտորիմ, ախճիկ, հայտէ պոյտ սիրեմ, գնա Թուրքանտա տուտուին տունէն քէօրիւկին քիչ մը ուզէ :

— Ամա զարար չունի, տէմին ինծի առողին կռողին տուիր մարդու առջեւ :

— Ատ ինչ պան է էղեր, նամու. ոխտ տպաւ, ախճիկ, զարար չունի. էս մարտ էմ. նայէ քի պաշխասին պան չըսէ. էրթամ վեր, մանջը մինակ մը. նայ, հիմա ինչ կըսէ, և վեր երթալով :

Աֆ կընես, մինակ մնացիր :

— Ձարար չունի :

— Վո՛ւր է, սիկառա շինեցի՞ր :

— Հիմա չեմ ուղեր :

— Ե. Բէք աղէկ, խաղվէին հետ խմէ :

— Էվէլ եվէլօք ծեղի դահմէթ տուի :

— Վո՛ւր մեղայ, ատ ինչ լախըրտը է, մէկ խահվէին էղա՞ծ ինչ է, սան. քիմ ամմեն իծիր էկող մըն էս :

— Իրաւ օր շատ արգու կընեմ գալու ամա, նասը քի կըսեն՝ կէօնիւլ ճէնէթի ումար ֆագաթ կիւնահլար պըրագմաղ. վախիթ չըլլար կոր քի բարեկամներու էրթամ. աս առտու ալ հրամանքիդ անուշ խաթերն համար կըցի գալ, չիւնքի մարըս ըսաւ քի իխտիզալը խօսիլ ունի :

— Շնորհակալ էմ քի խաթրս չի կոտորեցիր տէ էկար :

— Ինչալլահ քի խեր է :

— Փառքասծու. խեր չըլլալու ինչ կայ. հէմ խեր է, հէմ հախիտ ալշատ խալըրը է, էս քեզի զաւկիս պէս կը սիրեմ, խունտախըտ կապեր էմ, ինչալլահ քի հիմայ ալ թաղդ պսակդ պիտի պագնեմ :

— Առաջ Ակորճան աղային իլէն Ալէմահ հանըմին միւրվէթը վայլենք տէ, սողրա հէլպէթ մեր ալ սըրտն կուգայ :

— Հիմա հէլէ սիկարատ չինէ, խաղվէն կը պերէ կոր, քեզի հետ մէյմէկ քէֆ խաղվէսի խմենք :

(Շարունակելի)

Մ. Գ.

Ա Զ Դ

Թերթիս աշխատակիցներէն Պ. Գէորգ Սիմֆէշեան թարգմանիչ Թափառական Հրեայ անուն վիպասանութեան կը փափագի մասնաւոր դասեր տալ ֆրանսերէն, թուրքերէն և հայերէն լեզուաց՝ խիստ դիւրութեամբ մէթոտներով և չափաւոր պայմաններով :

Դիմել լրագրոյս Խմբագրատունը :

Չա՛թ, չա՛թ :

— Քա ախճիկ, չափուի ցատկէ դուռը ապ, կէնէ խանտիլները վառած էկեր է :

(Դուռը բանալով) — քա տուտու, չարուի վար էկու, աղապաս եուվար. լանմիշ կըլլայ կոր :

— Վո՛ւր Աստուած, աս ինչ պան է. կէնէ քեօն կինովէ, օտկի վրայ չկընար կոր կայիր :

— Կնի՛կ, ծանո կտրէ, խելքիս տառնալը կինովութենէն չէ, հիմակվան հիւանդութիւնն է :

Պողազ իչի վարօրունուն պիրինտէ :

— Պագասնա քամառօթ, սապահ փօտասընտա պիր բալթօ էթէյի պու. լունտո՛ւմու :

— Քէնտինի օգուլթ բալթօնուն է. թէյի հիչ ունուտուլո՛ւրմու :

— Եօք դարտաշ, սապահ էրքէն վարօրա եթիշէյիմ տէյի աճէլէ դօ. շարիքէն սէթրիմին էթէյի եա գաբը. նըն չագչաղընա իլիշտի եախօտ. վաբօուն պաշտաքի սու գաղանընա :

— Պէն պիլմէյօրում, իշտէ ահպա. պըմ կէլտի օնա սօր :

— Դուգում պիլատէր պու սապահ իլք վարօրտա բալթօմուն էթէյինի կէօրտիւն :

— Իլք վարօրա եթիշէյիմ քի :

— Նէյէ, ուլգուլա՞ մը տալտըն :

— Եօք էֆէնտիմ, իլք վարօրա կէ. լիօրուտըմ պէքճի պիլի չէվիտի :

— Էյի տէտին, կէչէն սապահ քա. ըանլըքտա վարօրա կէլիւքէն սօքաք. տա պիր քարապուղտ եաթըյօրումը, կէօրմէտիք ալաղըմըղը չարփտըլալըն, հայվան ալաղա գալգտը պիլտէ չա. մուրուն իլինէ եուվարլանտը, տէտի. կին կիպի իլք վարօրա տայիմա պիր քէհատ ֆէնէր թաշըմալը :

ԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼՔ

Թ. Բ. Բ. Պատմութեան — Լոնտոնի ա. կանչարութեան հիւանդանոցի բժիշկ. ները զննութիւն մը ըրին, որով ցայտմ ըն.

դուռնուած այն կարծիքը՝ թէ թոթովելը լոկ ջղային պակասութիւն մը է, շատ տարակուսական եղաւ: Վասն զի խուլ տղոց վրայ եղած վիրահատութեանց արդիւնքն այն եղաւ՝ որ այն տղոցմէ շատերը, որ թոթովելէն, թոթովութենէ ազատեցան: Ասով համոզուեցան որ թոթովութիւնը պարզապէս հիւսիս-արեւմտեան չէ, այլ արեւելեան հիւսիս-արեւմտեան չէ, այլ արեւելեան հիւսիս-արեւմտեան չէ:

Բարձր-Ռոյ - շէն - Նորագոյն փորձերով յաջողեցաւ քարաձէթը հաստատուն մարմնոյ փոխել և աղիւսի ձեւ տալ, որով դիւրաւ կարելի է հեռաւոր տեղեր խաւրել, դիւրութեամբ իբրեւ վառելիք գործածել առանց ամենագոյն վտանգի բռնկելու և պայթելու, Այսպիսի քարաձէթի աղիւսներ առաջին անգամ Սոյելէ Տափաշ-Տափ կոչուած ընկերութեան առջեւ հանուեցան ի քննութիւն: Այս աղիւսները դիւրաւ կը կտրուին դանակաւ, բայց լոյծ չեն և վառելու ատեն աղիւսին ամէն մասերն ալ ի միասին չեն բռնկիր, այլ փայտի պէս հետզհետէ: Այս աղիւսին հանած ջերմութիւնն ձիթէ հանուածին երեքպատիկն է և շատ քիչ մոխիր կը թողու: Հազիւ 100 փեղ ջերմութեան մէջ նորէն կը լուծուի հաստատուն քարաձէթը, և դիւրաւ այլեւայլ ձեւեր կրնայ առնուի: Բարաձէթի աղիւսարկութիւնը պարզ, գործնական և աժան է:

(Հանդէս տնօրէնայ)

ՇԻՆԱԿԱՆՆ ՈՒ ՊԱՆԻՐԸ

Շինական մը մի քիչ պանիր
Ունէր պահած դարանին մէջ:
Օր մը մկունք խօսք մէկ ըրին
Որ այդ պանիր գողնան տանին:
Համախորհուրդ մկունք բոլոր
Ժողովեցան շուրջն անոր:
Երբ անցուցին պանիրն ալուայ
Շինականն հասաւ վրայ:
Տեսաւ գողերն ձայն չի հանեց
Թէքիր, ըսաւ կատուն կանչեց:
Մտցուց կատուն ներս դարանէն

Որ մկները լափէ մէկէն:

Իրօք կատուն տուաւ լաւ ջարդ-
Բայց գեղջուկին փոխուեցաւ բաղդ:

Քանզի կատուն յետ մկներէն
Կերաւ պանիրն անկշտօրէն:

Երբ զայս տեսաւ շինական
Մնաց ապշած ափ ի բերան:
ՄԱՐՏԻԿ Յ. ԳԱՐԱԵԱՆ

89 Սեպտ. 28

Կէտիկ-բաշա

ԼԱԳԵՐՏԸ ԱՂՆԱՅԱՆ ԻԼԻՐԻ ԿԵԼՍԻՆ

Մարտիկ աղա ասոր Ստանպօլ ինչ-
նաս նէ Պէյօղլու էլլէյիւտէ մօտիւթ-
րային հանտըպէիր:

— Կէնէ մօտիւթրային հետ ինչ
գործ ունիք:

— Մեղայ աղջիկանս կլխու շաբ-
խան տրուելու պան չէր մէկ հատ մը
ապսպրեցի ինծի ալ կռօն ֆիստան մը
կտրեցի, սանկ մէյ մը տուրս էլլամ
ըսեմ նէ մարդու պէս հագնելու լաթ
չունիմ:

— Պէ ճանրմ ասխրտար ֆիստան
ունիս ասանկ ատեն խենթեցա՞ր ինչ
եղար: Մարեամիկը իշտէ ան շափա-
յով հուսա տասնըհինգ օր տահա ան-
ցունեք:

— Տասնըհինգ օրէն ետքը ինչ պի-
տի ըլլայ քի:

— Թօհաֆ, ձեռքը հոն չը պիտի
կենանք ետ տաս տասնը հինգ օրէն
կէօյ պիտի ընենք, ան ատենը շաբխան
ինչ պիտի ընէ:

— Տահա կէցի նայինք, գօնալըմ
գօնաք, կէօյամ օր պիտի ցուցունէ աս
ինչ խենթիս գալը հղաւ:

— Աղէկ ա, ձեռքը հոն նստինք:

— Նայէ ինտոր նիսպէթ լախըրտը
կընէ, տահա ծառուան տարի կայ:

— Իշթէ խաչը անցաւ, ինչո՞ւ կը-
սեն քի խաչ, ալ բըրթընը իչէրի քաչ:

— Նաֆիլէ նէֆէս մի հոգնեցու-
ցունեք: աս ամենը պիտի իջնան անկէ
ետքը մեր կէօյէրը պիտի կապուի:

— Տանը տղան ե՞ս եմ մի տուն էս:

— Աղայէսնէ աղա հղիւր տէ աղայի
սըրա սըրա անցիր:

— Հա, մենք քեզի համար աղա
չենք էօյլէ մի: անանկ է նէ մօտիւթ-

րային, աղադ ով է նէ ան խաւրէ:

— Սէպէպ ըլլողին աչկը քեօրնա
պիլէքիմ օր քեզ իմ իմ տէմս հտնեց:

— Իմ ընելիք պէթտուաս է աս
ըսածդ սաղլըդ սելամէթլէ չըգայըտըն
գարչըմա:

— Բա աս ինչ է քու ծառքէդ
քաշածս: . . .

— Աման սուս էղի հիմայ դրացիներ-
ըր ինչ կըսեն ամօթ է:

— Աման մարիկ . . . ինծի աս մար-
դուն ծառքը տուիր քի իս մեռցունէ
տէյի:

— Բա ամօթ է:

— Հիմա ինչ խըտար ծան ունիմ նէ
կը պօռամ:

— Պէ վազ անցա, ինչ կուզես նէ
ան ըրէ:

— Սըվոր նայէ իս աս հալը պէրաւ
տէ հիմա սիրտս առնելու ելեր է:

— Սիրտդ քեզի ըլլայ ձայնդ քիչ մը
կամաց հանէ հիմա ինչ կըսեն:

— Ինչ պիտի ըսեն, թող ամեն
մարդ իմանայ տէ ծառքէդ քաշածնե-
րըս կիտնայ:

— Էյ տօղրուսու . . . կէօրէնլէր
Ալլահ իչին սէօյլէսիւլէր:

— Բա ինչէս աուեր քի չես կրնար
կոր առնել ինէ:

— Ձէ պապամ չէ, ես չէի ըսողը:

— Աղապա վաղը ժամէն ետքը Պէօ-
յիւքտէրէյի գաղինօն պիտի նստինք:

— Տուտուիդ հարցուր դըզըմ:

— Ճանրմ աղապա իրիկուան ալ
Քէստանէ սուրի էրթանք:

— Մայրիկդ գիտէ:

— Գիշերը Բանտօմինայի կը տանիս:
գուզում աղապա բէք աղւոր օյին կայ
էղեր:

— Մայրիկդ իզին տայ նէ բէք ա-
ղէկ:

— Կերակուր ուտենք աղապա:

— Տուտու հանքմըդ իզին տայ նէ
ուտենք:

— Ըսել է քի էրթամ տուտուիս
եալվար ըլլամ:

— Աման գըզըմ աս ըսածներուդ
համար տուտուիդ եալվար ըլլալէդ
ետքը հարցուր քի Գեղէն ԵՐԲ ԻՋ-
ՆԱՆԻ:

ՅՕԹՕԿՐԱՑ

ԳԱՐԱԳԱՅԵԱՆ ՊԻԱՏԵՐԻԵՐ

ԳՈՒԼԷ ԳԱՐՈՒ ՆՕ. 677

Միւշթերիւթիմիդի մէմնուն գըլմագ, էսկիտէն պէրու մէսլէքիմիդ օլտուլու ամ. մէնին մալիւմիւ տիր: Պու տէֆա Էվրօքա- նըն էն մէշուր Փապրիգալարընտան ճէլպ իտէրէք, ամբըլյէմիդի տօնաթմըլ օլտու- ղուսուլտան, միւրաճաաթ իտէճէք միւշ- թերիւթի հէր հալտէ մէմնուն գալաճաղլամ տըր: Գալաճ հալաաա պիլէ բէ. իմ չէ քի- լիր: Չօճուգլար վէ չօգ տուրմաղա ի էհամ- մըլիւ օլմալանլար իշին, էն ս. ն իւսիւլտէ (էնսթաթմանէ) եանի միւշթերիւթի եօրմագ- սըլըն բէսթմէր չէքիլիր: Պուստան մաաաա Փօթօկրաֆ իշին էն մէշուր Փապրիգա- լարտան հէր ճինս մաքինա վէ լէվադիմ. թ վէ էճգա կէթիլթիթիլիւլու պ, էհվէն ֆիլյ. թ. լէ սաթըլուր:

Միւրաճաաթ իտէնլէրէ մէճճանէն տէրս վէրիլուպ, մէրազլըւր իշին 180 զրուշա գաաա մաքինալար ֆիլուլթ օլունուր:

— 48 —

կին կը կարծէր թէ, հաճելի ըլլալու համար, պէտք չէր միշտ միեւնոյն ձեւերն ունենալ. վասն զի շատ կը սիրէր հաճելի ըլլալ և շատ ալ պչրասէր էր:

Այս բան հակառակ էր իր ամուսնոյն, Պ. Կրասուլյէյի, որ կարի նախանձոտ բնաւորու- թիւն մը ունէր, և մերթ ընդ մերթ տեսա- րաններ ալ կընէր իր կնոյ. բայց այս վերջինը ուշադրութիւն չընել կը կեղծէր, և կը շարու- նակէր սիրաբանել արանց հետ գէթ աչաց ալ- նարկութիւններով:

Եւ որովհետեւ Պ. Կրասուլյէ գոթկամակ ե- րեւոյթ մը ունէր, և ասոր հետ միատեղ շատ ալ տգեղ դէմք մը, բոլոր երիտասարդք ինք- ղինքնին արտօնեալ կը կարծէին քծնիլ իր կնկան հետ, վասն զի յէին հաւատարմէ տի- կին Կրասուլյէ սէր կընար ունենալ այսչափ գոթկամակ և անախորժ մարդու մը վրայ:

Հարսանեաց ներկայ էր նաեւ Արմիտ Տիւ- դոնոյ, գեղեցիկ կին մը, որ երսունն անցուկ էր, բայց երսուն երեքէ աւելի չըլլալ կը յու- սար:

Իր գեղեցկութիւնը քիչ մը առնակերպ, և քիչ մըն ալ հասարակ էր. դէմքը դուրս տալ և քիթը գունաւորիլ սկսած էր:

Արմիտի էրիկը կայտառ ու զուարթ մարդ-

ՓՕՐԹՈՒՆԱ

ԱՆՕՆԻՄ ՈՒՄՈՒՄԻ ՍԻԿՈՒՐԹԱ

ԳՈՒՄԲԱՆԵԱՍԸ

1668 րէ Պերլէնրէ Բէեռնի օլունմաշ րըր

ՍԵՐՄԱԵԷ 1,875,000 ՊՐԱՆԳ

ԻՀԹԻԵԱԹ ԱԳՃԷՍԻ 1,337,500

ՏԻՒՍԷԼՏՕՐՓԷՐ

ՏԷՆԻՁ, ՆԷՂՐ ՎԷ ԳԱՐ

ՈՒՄՈՒՄԻ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԳՈՒՄԲԱՆԵԱՍԸ

1745 րէ Տիւսէլտօրֆ Բէեռնի օլունմաշ րըր

ՍԵՐՄԱԵԷ 3,750,000 ՊՐԱՆԳ

ԻՀԹԻԵԱԹ ԱԳՃԷՍԻ 3,099,367. 15 ՊՐ

Տէրսաաաթ բիւշաաընտա պիլէշմիշ օ.տն իշպու սիկուրթա գուսթանեալարը. քէֆալէթի միւթէգապիլէ իլէ հէր նէվի էմթաա վէ ագչէ կրուբօլարընը, տէնիդ, նէհր վէ գարա նաղիեաթը թէհլիքէլէրինէ գարըը պայէթլէ ֆաեիտէպալիս շէրաեիթ իլէ սիկուրթա իտէրլէր:

ՀԱՆՁԷԱԹԻՇԷ

ԵԱՆՂԸՆԱ ԳԱՐՇԸ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԳՈՒՄԲԱՆԵԱՍԸ

1874 րէ Հապաբէլ Բէեռնի օլունմաշ րըր

ՍԵՐՄԱԵԷ 3,750,000 ՊՐԱՆԳ

ԻՀԹԻԵԱԹ ԱԳՃԷՍԻ 600,000

Իշպու սիկուրթա գուսթանեալար, հէր նէվի էմլաք վէ էշեաեը, անպար վէ մաղաա- գա աէրուշլէրինտէքի էմթաաեը, էն գիւստէ ֆաեիտէպալսշ շարթլար իլէ սիկուրթ իտէր: Թալիլի մալիւմաթ ալմագ իսթէնէնլէր, պալէաաթ զիքր օլունմա իւշ գուս- քանեալարըն ումուր մաալահաթ կիւզարը պուլունան իսթանպուլտա Պահչի-Գաբու- սունտա Բաթիմ բաշա խանընտա նիւմէրօ 13 վէ 14 տէ ՏԻՐԱՆ Ս. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ ԷՓԷՆ. տիեէ միւրաճաաթ իթմէկէ տաղէթ օլունուր:

— 45 —

Բաօլինա կը հաւատար, որ Էդուալէ լա- ցած էր իր եղբերեղական ոտանաւորներէն մին լսելով, բայց չարամիտ օրիորդք կը վկայէին թէ այդ պարոնը վարակուած էր ուղեղային հարգուխէ մը, որ զինք կը ստիպէր ամեն վայր- կեան քիթը սրբելու:

Տիկին Օլիմբիատն ալ ներկայ էր հոն իր էր- կան հետ: Ժողէֆ Պուշքուու՝ երիտասարդ ու կարճուկ մարդ մըն էր. դէմքը ծաղիկէն ծաղ- ծըկած էր փրփրահան դգալի պէս. բայց այս բան զինք չէր արգիլեր անդադար ժպտելէ և ընկերութեանց մէջ հաճելի ըլլալու մեծ փոյթ ցոյց տալէ, միշտ պատրաստ ըլլալով կամքեր կատարելու և կանանց հազար ու մէկ ծառա- յութիւններ մատուցանելու. մէկ խօսքով, կանանց երկրպագուներէն մին էր:

— Բայց ինչո՞ւ ասանկ ծաղկոտ երես մար- դու մը հետ կարգուեցար, հարցուցած էր Սէզաուին իրբարեկամուհւոյն:

— Ճշդիւ ադոր համար նախամեծար հա- մարեցի զայն, սիրունիկս, պատասխանած էր Օլիմբիատ. կուտած մարդիկ պատուաստի հը- նարումէն ի վեր այնքան հազուադիւրս են, որ անոնք որ ծաղկի հիւանդութեամբ ծակծրկած են, կարի որոշ կերպարանք մը ունին, և դիւրաւ կը զանազանուին հասարակ դէմքե-

ՏԻՇ ԹԱՊԻՊԻ ԺՕԶԷՖ ՆԱԼԲԱՍ

Տիշթապիպիլերինն էն մահիրլերինաէն օլուպ , քէնտիսինէ միւրաճաաթ իտէն . լէրի ազ վազըթ զարփընտա չիֆարէ . զիր իթմէքլէ պիհազգըն խօշնուտ իթ . միշ օյան ժօզէֆ Նալբաս էֆ . Սիրքէ . ճիտէ Թրամվայ ճատտէսինտէ Տույու . նու Ումումիլէ իտարէսի գարչըսընտա 8 նումէրօլը մահալը մախսուստա պու . ունմագտա տըր :

Թապիպը մուժաիլէյհ զայէթ մա . հիրանէ պիր սուրէթտէ իմալ էյլէտի . կի տիշլերի էհվէն ֆիյաթլա ֆիրուլթ իթտիկի կիպի , միւշթէրիլերինն քէ . մալը հիւրմէթ վէ նէպաքէթլէ . գապուլ վէ տիշ խասթալըզլարընը հիւանիլ թէ . տավի իտէրէք , ճիւմէնին մէմնունի . լէթիննի գազանմագտա տըր :

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ն Շ Ա Ն Պ Է Ր Պ Է Ռ Ե Ա Ն

— 46 —

րէ : Եթէ այս շարունակէ տոյսպէս , աներկմիտ եմ թէ քանի մը տարուան մէջ ծաղկոտ մար . դիկ շատ սուղի պիտի վաճառուին :

Պ. Պուշդուու միայն նշանաւոր չէր իր գէմ . քին կուտածութեամբ . իր կինն՝ ուղեւոր սր իր ճաշակին համաձայն հագուած ըլլալ այն , ա . մառ ձմեռ հաղցունել կուտար նմա կարճուկ վերարկու մը , որ կը նմանէր կատակերգակ սպասաւորաց կրկնօցներուն և ասոր հետ միա . տեղ տարօրինակ գլխարկ մը՝ Պիւռիզանեան ոճով պատրաստուած :

Ուստի , երբ այս պարոնը դուրս ելնէր , հազուադէպ չէր տեսնել դատարկապորտ տը . զաքներ , որք անոր ետեւէն կը վազէին ինչ . պէս ալլանդակ դիմակաւորի մը :

Հարսանեաց հանդիսին կը մասնակցէին նաև Պ. և տիկին Վէսթիւս :

Ձէնոպի՝ Պ. Վէսթիւսի ամուսինը՝ քսան և ութ տարեկան կարճահասակ կին մըն էր , որ ժամանակաւ գեղեցիկ եղած էր , բայց դժ . բախտաբար կանուխէն կորսնցուցած էր իր գեղեցկութիւնը , դժնդակ հիւանդութեանց և անխօսեմութիւններու շարքէ մը յետոյ , զորս գործած էր գիշերները պարելով անցու . նելով , անդադար տօնախմբութիւններ և պա . րահանդէսներ յաճախելով , և իր էրկան խօսքը

ՖԻԱՆԳՅՕՐԹՈՒԱԶ

ՏԵՆԻՉ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԳՈՒՄԲԱՆԵԱՍԸ

Սէրմաեէ Փրանդ 6,250,000

Ինթիքաթ ազչէսի Փրանդ 1,270,000

Մէզքիւր գումարանիա տէնիզ գաղալարընա գարչը վարօրյարտա վէ կէ . միլէրտէ եիւքլէնիլէն մալլէրի , վէ քէզալիք բօսթա իտարէլէրինէ թէսլիմ օլունան միւճէվհէրաթ վէ Լախօտ պանգնօթ էվրագը զանէթ էհվէնիլէթ վէ սուհուլէթլէ սիկուրթա իտէր :

Պու ճիհէթլէ մէպալիլի քիւլլիլէէէ սիկուրթա իտէպիլմէք իչին իշպու գումարանիա էվրօբատա 13 թանէ պիւեիւք սիկուրթա գումարանիալարըյա պիլլէշմիշ տիր : Պունլարըն թէքմիլ սէրմաեէ վէ իհթիքաթ ազչէսի 100,000,000 Փրանդը կէչէր :

էքմիլ Թիւրքիա աճէնթէսի

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ՄԻԻՆԻԽ ՊԻՐԼԵՇՄԻՇ

ԵԱՆԿԸՆԱ ԳԱՐՇԸ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԳՈՒՄԲԱՆԵԱՍԸ

Սէրմաեէ

Փրանդ 8,000,000

Ինթիքաթ ազչէսի 1888 Յունիսէ գատար

Փրանդ 4,817,262

Սէնէվի իրաւ 1888 Յունիսէ գատար

Փրանդ 10,069,700

Մէզքիւր գումարանեալար տէքօղիթօլար վէ խանէլէր վէ աւլէր իչինտէ պուլունան մալլէր վէ մօպիլեալարը զանէթ էհվէնիլէթ վէ սուհուլէթլէ , թէէմինաթը գալիլէթ թահթընտա օլարագ սիկուրթա իտէրլէր :

Իսթանպուլ աճէնթէսի

Իսթանպուլ , Պահճէ-գաբու , Եօրկիտաիս խան ԳՈՒՄԲԱՆԵԱՍԸ

Մալիւմաթ . — Շիրքէթլէրիմիղին Տէրիսաաաթթ պանքէրլէրի պուլունտն ներսէսեան Բէտէր վէ Մախտուու էֆէնտիլէր՝ հիսապը կէօրիւմիւշ , վէ միւտիլիլէթի ումուլիլէթ թարափընտան թաստիգ օլունմուշ հէր կիւնա զարար ու զիեանը թագմինէ թէմամիլլէ թալիմաթ ախզ իլլէմիլլէր տիր :

— 47 —

մտիկ չընելով , երբ սա կը յորդորէր զինք ա . ւելի խոհականութեամբ շարժիլ և խնայել իր առողջութիւնը : Կնոջ ունկնախից մնալէն ձանձ . րացած , Պ. Վէսթիւս շապիկ չինող աղջիկ մը գտած էր , որմէ ուրիշ բան պահանջած չէր եթէ ոչ մտիկ ընել զինքը . Պ. Վէսթիւս թող կուտար իր կնկան որ ուզածին չափ պարա . հանդէսներ , երեկոյթներ , տօնախմբութիւն . ներ յաճախէ , և ինք՝ առանց մէկումը գիտ . նալուն՝ կերթար իր հոմանուհւոյն քով , որ ա . մենեւին պարել չէր ուզեր :

Այսպէս հաճոյից մօլութիւնը յաճախ կոր . սընցունել կուտայ կնոջ մը՝ իր էրկան սէրը :

Տիկին Վէսթիւս , զոր իր սիրելիներն իսկ երեսէ ձգել կը սկսէին , ժամանակէ մը ի վեր ինքզինք վիպական մատենագրութեան տուած էր : Ան Բատգլիֆի բոլոր հին գործերը կը կարդար , հաւատալ կը կեղծէր ոգիներու , ուրուականներու և ոգեհարցութեան , և կա . խորդուիլ կը ցանկար :

Վէսթիւս ընտանիքէն յետոյ , կուգային Պ. և տիկին Կրասուլլէ :

Ամանտին Կրասուլլէ քսան և չորս տարու . մանկամարդ կին մըն էր , գեղանի և բարե . կազմ . իր ժպիտը շնորհալից էր , աչերը հրա . վառ կամ նուաղկոտ ըստ պարագային , այս